

Meddelelser fra Selskabet

BELLMAN

I DANMARK
Nr. 82 September 2014

Sant va dä... ingen dricker?

Alle ved hvordan Fredman fortsætter sit bønnemøde for Bacchi menighed: *drick, käre bröder*, og slutter med ordrer til de tilstedeværende musikanter om pizzicati på fiolerne og trommeslag. Året 2014 giver god anledning til at skåle i lysholmer for året og med Bjørnstjerne Bjørnson mindes at *hårde tider har vi døyet, ble til sist forstøtt*, årene 1807-1814 som også Henrik Ibsen så levende har tolket i *Terje Vigen*, *men i verste nød blåøyet frihet ble oss født* – det er Eidsvoll-grundloven, datidens eneste frie forfatning ved siden af Jeffersons amerikanske.

Men det er også anledning til at finde en bommerlunder frem og mindes det år da Shakespeareoversætteren Edvard Lembeke fandt Bellmans melodi til Epistel 77 egnet til at stille Danmark spørgsmålet: *Blev nu til Spot dine tusindårs minder?* Bjørnson og Ibsen tog også stærkt på vej med pennene og digtede; Bjørnson om krisen *Da Norge ikke vilde hjælpe*, så da Dybbøl blev taget *synes Danebroge/ likblekt, blodig-rødt dale som en truffen mange*, Ibsen om *En broder i nød*. Danske digtere fra Grundtvig til Christian Winther og en svensk som Carl von Snoilsky greb pennen gang på gang i 1864.

De der var unge, for unge, kommenterede det senere: Herman Bang i romanen *Tine* om sårene i sjælen og på kroppen, J.P. Jacobsen om da *Niels Lyhne* døde døden, den vanskelige død, af den sårfeber som Bang satte ord på i romanen *Stuk*.

Der går et utal af linjer i litteraturens verden, fra tid til anden, fra værk til værk, fra pen til pen.

Det har dette selskab angivet i sin formålsparagraf: studiet af Bellmans påvirkning i dansk litteratur, men vi har også i dette blad citeret russiske, tyske og andre forfatters kærlighed til Bellman, svenske ikke mindst.

Det var just dette her, trådene fra digterværk til digterværk, som i 1999 fik to medlemmer af SBiD's styrelse til at tage initiativ til det der blev Samrådet for de Litterære Selskaber i Danmark. Det skete ved en sammenkomst på Hald Hovedgård ved Viborg, hvor repræsentanter for en række selskaber deltog og besluttede Samrådets dannelse.

De to initiativtagere var ikke alene Bellmandyrkere, den ene som sanger, den anden som digter/forsker, sangeren var tillige formand for Blicherselskabet, digteren aktiv i J.P. Jacobsenselskabet bl.a.

Det var også her tanken om den danske klassikerdag opstod, den som i år fejrer den muntre kyniker Gustav Wied den 23. september.

For 15 år siden talte kredsen 37 selskaber. Af dem var hele 12 blevet stiftet i 1990'erne, som også Bellmanselskabet. Siden år 2000 har mindst 22 selskaber set dagens lys, et eller to pr. år. Interessen for at komme sammen og drøfte litteraturens mesterværker er levende og livfuld; der holdes foredrag, og dannes læsegrupper om forfatterskaber, der udgives værdifulde værker om litteraturhistoriske, litteraturkritiske emner, forfatters værker sikres genudgivelse, der er en aktivitet i bestyrelser og medlemskredse som slår enhver med forbavelse.

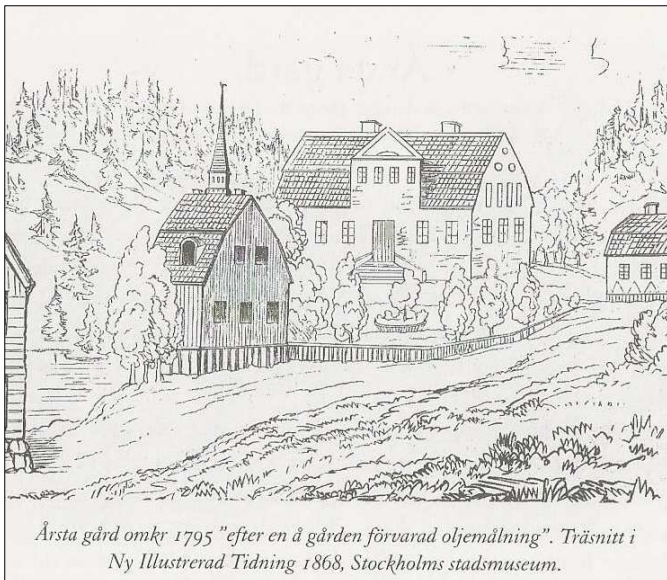
Bøger sætter fut i mange sind. Digte og sange vækker. Om ikke til andet, så i hvert fald til eftertanke.

Skærum Mølle og herregårdene

Da H. C. Andersen i 1859 var på sin store Jyllandsrejse, var Nørre Vosborg et af de første steder han gjorde et længere stop. Eventyret *Historien fra klitterne* er helt tydeligt inspireret af besøget hos familien Tang der ejede herregården på dette tidspunkt. Andersen var ikke den første digter der lod sig inspirere af Nørre Vosborg, Blicher indlagde også stedet i *Fjorten Dage i Jylland* under navnet Solholm, og mange vil kende udtrykket *mester, mester, tårnet hælder* – fra Just Mathias Thieles folkesagn der netop handler om Nørre Vosborg.

Alle tre indgik de i Sommeruniversitetets kursus *Kirker og Herregårde i Vestjylland*, som man kunne vente. For de fleste var det uventet at få Carl Michael Bellman med ind i den række. Forbindelsen var en Blicherekspert der tillige er Bellmanformidler: Erik Harbo, og igen hans deltagelse blev også SBiD's formand inddraget, til nemlig at holde foredrag om Bellman og herregårdene - og dermed om herregårdenes litterære betydning.

Et talrig skare af interesserede lyttede på kursets andendag, den 17. juni, til Sørensens foredrag og efterfølgende til Harbos koncert. Ikke bare var det en overraskelse at en svensk digter optrådte på et kursus om vestjyske bygningsminder, det var ikke mindre overraskende at Fred-

Årsta gård omkr 1795 "efter en å gården förvarad oljemålning". Träsnitt i Ny Illustrerad Tidning 1868, Stockholms stadsmuseum.

mans digter havde et så nært og fortroligt forhold til både kirker og herregårde som hans digtning demonstrerer det. For dem der har læst Sørensens roman *Sisyphos i Slotsvagten*, kommer det ikke som nogen overraskelse, men de var ikke talstærkt repræsenteret på Skærum Mølle.

Styrelsen for SBiD har bestemt sig for at gøre foredragene, det talte og det sungne, til emne for Fredmandagen den 18. november i år. Selskabets medlemmer kan derved med egne øren opnå et kundskabsniveau på højde med kursisterne på Skærum Mølle. En særskilt indbydelse vil blive rundsendt som ellers i passende tid før Fredmandagen. -red.

Note: Bellmans forældre ejede herregården en overgang, og i mange år var han selv en kærkommen gæst hos ægteparret Schell-Reenstierna på Årsta. I dag er Årsta hjemsted for Fredrika Bremer Sällskapet.

Par Bricoles Bellmandag

”Da det blev dagen for årets sommerfest for Malmö Par Bricole, viste solen og varmen deres venligste ansigter...” og ”sjældent har vi kunnet fremvise så mange af vore talentgrupper!

Her fremførtes et stort antal af Bellmans epistler af vore visesangere og i fællessang. Her kunne vi også lytte til vore dygtige blæsere i den Bacchanaliska Musiken. Her forekom der også bidrag fra vort Theater, og desuden var der premiere på en Bellmandag for vort nydannede ComediOrkester...”

Dette gav en tiljuble version af Evert Taubes *Balladen om Bellman*, og Astrid Lindgrens *Idas sommarvisa* efterfulgtes af en reggaeversion af *Så lunka vi*.

Det foregik som annonceret den 8. juni.

(Red.s uddrag og fordanskning af Par Bricoles medlemsblad).

Ny bog i Skriftserien Nye indfaldsvinkler

I 2015 er det 275 år siden Bellman blev født. Og i mere end to år har redaktionen arbejdet på det nye bind 7 i *SBiDs* Skriftserie. Redaktionen, bestående af Randi Larsen, Hans Lundsteen og Per Olsen, har redigeret en antologi med bidrag skrevet af 25 yngre og ældre fremtrædende danske og svenske (og en enkelt norsk og tysk) litteraturforskere, som kommer til at hedde *Tøm nu dit glas, se Døden på dig venter. Den svenske digter Carl Michael Bellman* (Forlaget Spring).

Indholdet spænder fra oversigtsartikler med analyser og fortolkninger af en række af Fredmans epistler generelt, og nærlæsninger der går mere i dybden med specifikke viser og sange – over behandlinger af ordensdigtningen, forlovelses-, bryllups- og begravelsesdigtningen, udvalgte bellmanske temaer samt Bellmans forhold til musikken – til undersøgelser af Bellmanreceptionen i Danmark, Tyskland og Sverige.

Bogen rummer desuden en kort kronologisk oversigt over Bellmans liv & levnet, en tidslinje over (litteratur)historiske og politiske begivenheder i 1700-tallet; desuden indeholder bogen bykort over Stockholm, oversættelser af Bellmans fortale til de første 50 epistler, hans levnedsskildring, Kellgrens fortale til den endelige udgave i 1790 af epistlerne, en oversigt over de seneste 75 års væsentligste Bellmanforskning samt et person- og sagregister. Alle artikler er på dansk.

Vi har modtaget fondsstøtte til udgivelsen, bl.a. fra Svenska Akademien og Stiftelsen Konung Gustaf VI Adolfs fond. Bogen er i skrivende stund (1.9.) så langt fremme, at den er slutredigeret, sendt til forlaget, som skal gennemgå artiklerne litteraturfagligt, sætte dem og sende dem til korrekturlæsning hos forfatterne. Dernæst skal den trykkes i hardcover hos Narayana med et farvestrålende omslag som endnu ikke er besluttet. Antologien er gennemillustreret og omfanget bliver på ca. 400-450 sider. Vi håber at bogen kan udkomme til Fredmandagen, men det er nok mere realistisk at regne med Bellmandagen den 4. februar 2015.

Ack Libertas!
**Koncertkirken på Blå-
gårdsplads på Nørrebro**
Lørdag 27. september kl. 14.00

Medvirkende:

Martin Bagge (sang, lut)

Mikael Paulsson (ærkelut)

Søren Sørensen (recitation)

Per Olsen (forelæsning)

Ensemble Mare Balticum:

**Ute Goedecke (sang, blokfløjter, skalmel-
je)**

Per Mattsson (violin, viola da braccio)

Tommy Johansson (lut, pandora)

Stefan Wikström (basun)

Fredrik Persson (dulcian)

Dario Losciale (viola da gamba, violone)

Entré: 60 kr.

**Lars Wivallius – en af Bell-
mans forgængere**

Martin Bagge er en velkendt og højt respekteret Bellmansanger som ofte har glædet Selskabet Bellman i Danmark ved sin medvirken og optræden. Lørdag den 27. september fejrer han og et ensemble dansk og svensk barok i musikkens og litteraturens verden, og det begynder kl. 14.00. Det drejer sig ikke om Carl Michael Bellman, men om visemagere og digtere fra 1600-tallet med Lars Wivallius i centrum.

Forestillingen i Koncertkirken på Blågårdsplads på Nørrebro i København har overskriften

Ack Libertas!

Ack Libertas! er en livfuld og spændende koncertforestilling med musik fra Sveri-

ges stormagtstid. I centrum står Lars Wivallius, legendarisk storskælm og skjald, som skrev sange til Gustav II Adolf och sørgesange for enkedronning Maria Eleonora. Han får selskab af komponisten Heinrich Albert og poeten Simon Dach från Königsberg, med tyske salmedigtere som Johann Schop och Paul Gerhardt og med den svenske visedigter Lasse Lucidor (vokset op på den nordtysk ø Usedom). Det handler om en fælles musikkultur rundt om Østersøen i 1600-tallet, om salme- og visedigtere som skriver på flere sprog til de samme melodier. Med udgangspunkt i forfatteren Günter Grass' bog "Das Treffen in Telgte" stifter publikum bekendtskab med komponister fra de forskellige lande hvor koncerten anholdes. Det er også ambitionen at engagere nationale forfattere/poeter/oplæsere fra hvert land som læser barokdigtning

med lokal/national forankring. Således taler Per Olsen om dansk baroklitteratur, og Søren Sørensen læser udvalgte tekster fra Verdens Skabelse til Sille Balkenborgs hede skød, dvs. digte af Anders Arrebo og Thomas Kingo m.fl.

Den svenske 1600-talsdigter Lars Wivallius er i lige så høj grad kendt for sin store visekunst som berygtet for sit skandaleombruste liv. Adskillige er de løgne og bedragerier som denne skjald och skælm stod for, og som han blev straffet for med frihedsberøvelse igennem mange år. En af sine mest kreative perioder havde han i Kristianstad – i fængslet! Netop dette at Lars Wivallius flere gange blev fængslet, har givet anledning til mange af hans allerbedste digte, prægede som de er, af en ubændig længsel efter frihed – ”Ack, Libertas!” Til hans mest kendte digte hører *Klagevisa över denna torra och kalla vår* – den blev formodentlig sunget til den salmemelodi som vanligvis kaldes *Dagvisan* (Den signede dag). Men man ved ellers ikke meget om hvilke melodier digtene er tænkt sunget til. Derfor har musikforskeren Jan Olof Rudén efter et stort rekonstruktionsarbejde nu fundet og samlet 25 melodier fra Wivallius’ egen tid og kombineret med hans digte.

Musik i Syds eget Ensemble Mare Balticum er i sine godt 20 år blevet en af den tidlige musiks store ambassadører. Seks-tetten spiller på tidstro instrumenter, enten som ensemble eller i samarbejde med forskellige kunstnere og grupper. Her mødes de med to af Sveriges førende musikere, specialiserede på visen fra Carl Michael Bellman og bagud i tiden,

nemlig sangeren Martin Bagge og lutenisten Mikael Paulsson. Sammen opfører de nu koncertforestillingerne Ack Libertas!

Martin Bagge, født 1958, sanger, musiker, komponist og arrangør, har siden begyndelsen af 1990’erne specialiseret sig i den tidlige svenske visedigtning, med udgangspunkt i C. M. Bellman. Hans forestillinger krydrede med skuespil, burleskeri og komik har vakt stor opmærksomhed både blandt publikum og i pressen rundt om i Norden og i Tyskland. Fra Bellman har han søgt tilbage i tiden, og har også programmer med visedigterne Olof von Dalin og Las-se Lucidor, hvis viser fra 1600-talet han har rekonstrueret. En anden side viser han med kompositioner af bl.a. F. G. Lorca, Ebba Lindqvist og Harry Martinsons lyrik. Han har også været aktiv som formand og projektleder for Svenska Visakademien.

Mikael Paulsson, født 1955, er lutenist, arrangør och leder for kammerkoret Mikaeli Sångare, Göteborg. Han har med speciel forkærlighed for fransk musik fra 1600-talet specialiseret sig i koncerter og operaopsætninger med vokalgruppen Convivium Vocale og den frie opera-gruppe Utomjordiska Barockbolaget i et stort antal eksperimentelle forestillinger med musik af bl.a. Charpentier og Lully, noget der har skaffet dem solid berømmelse som originale kunstnere. Paulsson har samarbejdet med mange barokmusikere og i den seneste tid fordybet sig i middelalderens musik.

Bellmandagen 2014 var en stor succes – et brag af en koncert!

ved Dorte Koksang Jepsen

Det blev ikke på Sophienholm, for netop 17. august trak der sorte skyer sammen over os – og vi måtte gå indendørs. Det var dog ingen katastrofe, for vi vidste jo fra sidste år, at akustikken i Store Kapel er virkelig fantastisk, og det er et flot rum! Der kom mere end 250 tilhørere, og de 4 sangere havde da også sjove bemærkninger klar - om vores gravkapel og Bellmans forhold til døden!

Bläseroktetten ”Det Harmoniske Selskab” gjorde en festlig entré og kom spillende op gennem salen – og næstformanden bød velkommen i Søren Sørensens fravær. Borgmester for Lyngby-Taarbæk Kommune Sophia Osmani bekransede Bellmanbusten – oven i købet en ekstra gang til ære for fotograferne – hun talte om værdien af traditioner, og havde fra planlægningsmødet fået et fint indtryk af formandens stærke engagement! Hun glædede sig meget til Bellmankoncerten!

Jarl Forsman præsenterede på en morsom måde forsangeren til fællessangene, da det var nødvendigt med en rigtig sven -sker – fordi vi havde valgt at bruge de originale gamle tekster i år. Gunnar Syrén var den rette mand til den opgave, og han gennemgik teksterne grundigt, inden vi kastede os ud i sangen. Han fortolkede dem, og belærte os om spændende detaljer i Bellmans digtning – og desuden sang han så godt!

Jarl var livlig og munter i rollen som konferencier – og dejlig kortfattet!

Nis optrådte uden rokokokostume og rødvin – med et plastbæger med postevand - ak ja! - men var som sædvanligt virkelig god! Hans dybe basstemme er jo som skabt til Ep. 72, og han brugte raffineret kapellets udsigt over kirkegården som en naturlig baggrund for Ep. 81. Nis fortalte små muntre, sjove anekdoter, der overbeviste os om, at Bellman har en fremtid også hos de unge i dag! Guitaristen Jan Sommer er en helt vidunderlig musiker!

Erik fortalte også lidt om baggrunden for numrene – det sætter en dejlig stemning, og han sang blandt andet Ep. 51, der er svær og meget sjældent bliver sunget. Den var spændende og blev fornemt akkompagneret af bläseroktetten, der også har en basfiol med i gruppen! Erik sluttede af med ”Fjäriln vingad syns på Haga” - og hele salen lettede nærmest, da hans dejlige stemme klingede af!

Vi måtte tage en ultrakort pause på 10 min! Tiden smuttede allerede her, men vi ville ikke undvære noget af det planlagte!

Efter Gunnars fortolkning af den næste fællessang - lagde Jarl ud med Ep.48 veloplagt og med en skøn ”ping pong” med musikerne! Hans lyse baryton er jo en fornøjelse at høre – og han var så den heldige, der fik lov at synge Ep. 23 ”Ak, du min moder” – det blev til en kraftpræstation af en performance! Jarl gav den hele armen, og her bemærkede jeg musikernes ansigtsudtryk – det var en herlig

*Nis og Jan Sommer
i fin form*

*Benny Andersen
folder sig ud ved det
elektriske piano
og læser et par lune
historier bl.a. om at
spille i Kalundborg*

*Vores uundværlige forsanger Gunnar- Borgmester Sophia
Osmani bekranser Bellman - Bøggild tegner og fortæller -
Fader Berg (Erik Harbo) i Hornet støder - Jarl som konfe-
rencier og i et storslået arrangement af FE. Nr. 48, ork.*

oplevelse mere!

Det Harmoniske Selskab havde valgt at spille Mozart – fra Figaros Bryllup, og det var dejligt forfriskende! En hel lille blæserkoncert i det store arrangement! Mozart og Bellman var jo samtidige, men de traf nok aldrig hinanden - selvom Jarl Forsman og Ulrik Cold engang fantaserede over et muntert møde mellem dem!

Henrik Bøggild introducerede morsomt de specielle, gamle instrumenter og fortalte om musikken i 1700- tallet. Vi fik virkelig et godt indtryk af, hvorfor det er så svært at ramme tonen i cornoen til ”Vila vid denna källa” med et horn, hvor man varierer tonerne med en knyttet hånd! – og hvem skulle nu tro, at den flotte fagot er så lang!

Så var det tid for Benny Andersen at komme på scenen. Han ventede tålmodigt ude bagved, men havde før pausen sunget ivrigt med på fællessangene- og han gav udtryk for at han nød de originale gamle tekster!

Han fik hurtigt hele salen i sin hule hånd – oplæsning krydret med stille små anekdoter om hans svenske aner i forbindelse med oplæsningen af ”Længsel efter Sverige”, og uddrag fra ”Svantes Viser” - og han fortalte sjovt om faderens glæde over ”Vila vid denna källa” som han da også spillede og sang for os! Apropos krydderier så har Benny aldrig vidst hvad ”pimpinella” er – og her fik vi så et lille kuriøst intermezzo, idet en dame blandt publikum gik op og prøvede at komme i kontakt med ham - hun ville aflevere en lille flaske, og Jarl kunne så fortælle, at det var en flaske med Pimpinella. Benny Andersen ville gerne takke

hende efter koncerten, men vi nåede ikke at få fat på hende! Hun efterlyses hermed!

Så fik vi en herlig historie om, hvorfor Benny Andersen og Poul Dissing ikke har optrådt i Kalundborg i mange år! Vi hørte ”Vinteraften i Gamla Stan” og blandt andet uddrag af ”Menneskeken-der”. Tiden var stærkt fremskreden og Jarl var meget kvik, da han efter aftale skulle nævne Kulturstyrelsen – han trøstede os med, at de i hvert fald ikke ville dukke op lige nu!

Nogle få måtte nu vælge at forlade koncerten da klokken var mere end 17, og de gik glip af Gunnars trumf – idet han fortalte om slutverset i Ep. 82 – spændende idet Bellman selv går ind og taler i dette vers – og altså ikke lægger ordene i Fredmans mund! Gunnar Syrén var for øvrigt med til at stifte Selskabet i 1993 – fortalte Jarl som en passende afslutning på denne fine Bellmandag!

Jarl var kunstnerisk tilrettelægger, jeg tog mig af ansøgninger til fondene og koordinationen undervejs, Karen og jeg sørgede for de mange praktiske aftaler, Alex var kasseimester, og Søren overvågede hele planlægningen fra sidelinien!

Bellman og Burns - Et Broderskab

Af Richard Erskine

Når jeg bliver spurgt om hvad det er jeg foretager mig i Danmark i august, plejer jeg at svare 'I am a member of the Danish Society for the appreciation of the Swedish equivalent of Robert Burns', d.v.s tretten ord for at oversætte SBiD! Det er desværre fordi Bellman er så godt som ukendt i de engelsktalende lande.

Robert (kælenavn Robbie eller Rab-bie) Burns, vores nationalskjald, derimod holdes i høj grad i live i Skotland, i en vis grad i England, og især de lande hvor der har været betydelig indvandring af skotter gennem årene, f.eks Canada og New Zealand.

Burns er kendt i Danmark gennem Jeppe Aakjærs fortræffelige oversættelser, og nu også Søren Sørensens 'Min skat er som en højrød ros'. Dengang jeg boede i Danmark, fik jeg en stærk fornemmelse af hjemvé og nationale stolthed hvergang der blev sjunget 'Sku' gammelt venskab rent forgå', 'Should auld acquaintance be forgot'.

Hver 25. januar, i Skotland og mange andre steder kloden rundt, bliver Burns' fødselsdag fejret med haggis og whisky. Hvorfor whisky? Det siger sig selv, mon ikke? Og hvad er haggis? Den er en slags tyk pølse, med forskellige slags involde, ofteste fårekød, og havre eller byg, som bliver stoppet ind i en fåremavesæk, koges i timevis, og serveres med kartoffelmos og roer. Den smager bedre end man lige skulle tro! Burns skrev en hyldest til The Haggis, som skal jo bæres ind til sækkepibemusik, sækkepibespile-

ren får en god dram, digtet deklameres inden retten serveres. Gad vide hvad Bellman vil have syntes om haggis, men det kunne tænkes at han vil have haft fornøjelse af whisky! Navnet whisky stammer fra det gæliske udtryk for 'livets vand', vores akvavitⁿ.

Jeg boede i Danmark fra september '62 til december '65. Det var omtrent på den tid at Sven Bertil Taubes indspilninger af Bellman kom frem og blev meget populære i Danmark. De åbnede en hel ny verden for mig "Märker hur det glänsande tennstopet liksom talar til dig" – sådan talte sproget og musikken til mig, måske fordi stop hedder stowp på skotsk.

Hjemme igen i Storbritannien havde jeg ingen at dele glæden med, og pladerne fik lov at stå på hylden for at spilles når jeg var alene. Men så i slutningen af 90erne ledte jeg efter noget musik på internettet og helt tilfældigt fandt frem til Carl Michael Bellmans hjemmeside, og derigennem til Leif Bohns fordanskning af Bellman. Som en udlænding der kom til Bellman gennem det danske sprog som jeg lærte som voksen, kunne det sagtens knibe lidt for mig med det 18. århundredes svensk, så at få fat i Leifs version var en åbenbaring. En af de oplevelser som jeg vil være evigt taknemmelig for, var en eftermiddag hos Leif og Eva Holbek hvor vi snakkede om så mange forskellige ting. Leif foreslog at jeg kunne blive medlem af SBiD. Jeg betalte kontingenten inden han kunne nå at ombestemme

II

I hvilke henseender ligner Burns og Bellman hinanden? For det første var de nogenlunde samtidige. Burns er født i 1759, 19 år efter Bellman, og døde i 1796, året efter Bellman. Måske mest iøjnefaldende er at begge to skrev epistler, men der var forskel. Bellmans epistler handlede om sære personer og deres omgangskreds, deres oplevelser, fornøjelser og skuffelser.

Burns derimod skrev sine epistler som breve i form af digte, og indholdet var alt efter hvad han kunne finde på, f.eks. et takkebrev, eller for at bede om en tjeneste eller også lidt økonomisk støtte. I dette fald var de selvfølgelig meget høflige og lidt smigrende, dog ikke alt for meget. Burns var fremfor alt imod hykleri af enhver art. Det kan man fatte gennem at læse Aakjærs version of "Holy Willie's Prayer" - Helig Wolles Bøn, som blev skrevet for at gøre nar ad en præst som var meget streng i sin prædiken, men i sit private liv levede ikke op til det.

Også det havde de fælles at de havde deres gode og dårlige tider hvad angik det rent pengemæssige. Der var ikke mulighed i Skotland dengang for at komme i kongelig tjeneste. I begyndelsen af det 17. århundrede forenedes de engelske og skotske kongehuse, og hoffet var i London, men Burns blev ansat som tolde og blev hurtigt forfremmet. Forskelle var der også. Burns far var bondemand,

og det var Burns også en overgang, men kunne ikke klare sig rent økonomisk. Han glemte aldrig at han stammede fra landet, hvorimod Bellman var jo hovedstads-mand. Alligevel blev Burns populær i Edinborgs højere samfundskredse.

Havde Burns sin egen 'Fredman'? Bortset fra at han tit brugte forkortelser af sit fornavn, f.eks Robin, skrev han en gravskrift til sig selv: 'Elegy on the

Death of Robert Ruisseau'. 'En bæk' hedder 'a burn' på skotsk, og 'un ruisseau' på fransk. Man kunne godt derfra slutte at han kunne i hvert fald lidt fransk.

Begge to var også meget glade for de skønne, og Burns blev ofte forelsket, og til og med fik han børn uden for ægteskab, selvom han var gift og havde flere børn med konen, Jean Armour, men han nægtede aldrig at opfylde sine pligter, så vidt han kunne. Han skrev et pænt digt til en uægte datter.

Ligesom Bellman var Burns ikke bange for at skrive om de mere jordbundne aspekter af kærlighed. "The Merry Musings of Caledonia" er en samling af digte enten skrevet eller samlet af Burns. Det er vist ikke klart hvilke han har selv skrevet, men det antages at flertallet er fra hans hånd. Samlingen blev tilbageholdt fra publikum i mange, mange år fordi den syntes at være altfor uanstændig for

almindelige folk. Det er ikke lykkedes mig at finde ud af præcis hvornår den samling først blev offentliggjort, men det ser ikke ud til at være før ca. 1920.

”Caledonia” er et gammelt eller poetisk navn for Skotland.

Det er klart at Burns og Bellman kunne godt lide at ‘fugte asken’. Burns skrev en hyldest til John Barleycorn, dvs Jens Bygkorn. Byg bruges til at lave både øl og whisky. Det siges ofte at han var drunker, men sandheden er vist at det skete kun en gang imellem at han blev fuld.

Bellman og Burns, ligesom langt de fleste dengang, var meget bevidste om døden og behandlede emnet både humoristisk og alvorligt. Der er mange som mener at det bedste digt som Burns skrev, var et der hedder ‘Death and Doctor Hornbook’ som er en allegorisk og humoristisk beretning om en ny læge der kommer til landsbyen med nye midler, så Døden selv bliver bange for at han kan ikke få sit bytte som før med den gamle læge, men det går op for ham at den nye også kommer til at hjælpe nogle af sted på deres sidste færd, så det går lige op, og Døden kan fortsætte med at tjene sit daglige brød.

Både Burns og Bellmans digte er blevet oversat til flere sprog. Burns kunne skrive både på engelsk og den sydvest-skotske dialekt. Denne dialekt er så stærkt forsvunden at det tør siges at kun dem der har studeret Burns grundigt, kan følge med uden at benytte sig af en ordliste, så englændere og desværre også nutidens skotter kan have svært med at læse og forstå en del af hans digte.

Det siges at Burns blev overvældende

populær i det revolutionære Rusland fordi han værdsatte broderskab og retskaffenhed fremfor alt, som man kan se i Aakjærs version af “For a’ That” - ‘Trods alt det’. Den blev sjunget ved stiftelsen af det nye skotske parlament i Edinborg i 2001, det første skotske parlament i næsten 300 år.

Man siger ofte at ‘Bellman skal synges’. Det må indrømmes at ikke alt hvad Burns skrev, egner sig til at synges, men nogle af de stykker der blev sat til musik, kunne man aldrig nænne at lade være med at synge. Ligesom Bellman brugte Burns traditionelle melodier. Hans eneste prøve på at skrive noget mere imponerende rent musikalsk set var en kantate ‘The Jolly Beggars’ – ‘De lystige Tiggere’ i Aakjærs version. Burns var påvirket af ‘The Beggars Opera’ af John Gay, skrevet i 1728, hvilket også var baseret på traditionelle melodier, - den blev meget senere omarbejdet af Bertold Brecht og Kurt Weill til ‘Die Dreigroschen Oper’. ‘The Jolly Beggars’ er meget kortere end både ‘The Beggars Opera’ og ‘Die Dreigroschen Oper’.

Der findes en hjemmeside hvor man kan både læse og høre samtlige digte af Burns: www.bbc.co.uk/arts/robertburns/

Den er ikke så raffineret som Bellmans hjemmeside, og har desværre ingen ordliste, men man kan høre ægte skotsk udtale.

Note: Jf. Hans Nilssons artikel om whiskey i Sverige på Bellmans tid *Komta en klunk utaf mitt osquebad, Meddelelser fra Selskabet Bellman i Danmark 12. årgang nr. 46 september 2005.*

Bellman i Tyskland

På Goethes 265-års fødselsdag bragte my very good friend, the postman, et brev fra Det Tyske Bellmanselskab. Det var et glædeligt budskab, i flere år har vi ellers intet hørt fra meningsfællerne i Bellmans tredje hjemland.

Nogle vil vide at Svea Rike på Bellmans tid havde besiddelser i det dengang næsten kun geografiske og sproglige fænomener Tyskland, Svensk Pommern med Rügen og Wismar. En så fremtrædende skikkelse i litteraturhistorien som Ernst Moritz Arndt (1769-1860) skrev begejstret om Bellman og inspirerede den danske kritiker Christian Molbech til i 1812 at berette om Fredmans digter for et dansk publikum. Formanden for Det Tyske Bellmanselskab er Klaus-Rüdiger Utschick, en meget kyndig oversætter af Bellman og andre svenske lyrikere, og efter en lidt død periode har selskabet altså fundet kræfter til og muligheder for at genoplive dets medlemsblad Bellman-Postille med et nr. 4.

Forsiden har redaktionen hentet hos Elis Chiewitz:

Det er motivet fra FE 27 *Gubben är gammal*. Epistlen drøftes også i en oversættelse fra 1856.

Indholdet er præget af selskabslivet og Bellmanforskningen. Et par artikler fortæller om Bellmanarrange-

menter, et på Burg Waldeck, et i Celle; en anden drøfter omstændighederne omkring Bellmans død og begravelse. Kalenderproblemerne omkring Bellmans fødselsdag kaster et overraskende lys over datoen den 4. februar; Sverige gik nemlig først i 1753 over til den gregorianske kalender, et halvt århundrede efter Danmark-Norge-Holsten... Grundigt behandles Bellman og musikinstrumenterne, og et værk om Gustav III anmeldes.

Vi ser fra vor side frem til fornyelsen.

Note: et citat fra jazzpianisten Fats Waller

Red.

Bellman på bulgarsk ...

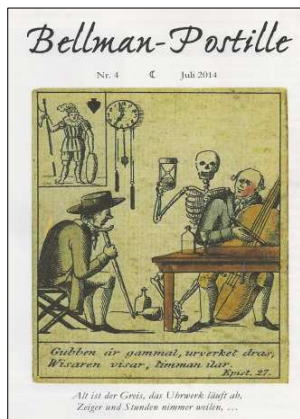
(fra *Hwad Behagas – Bellmansällskapets medlemsblad N:o 2*)

Tilbage i december 2013 var der Bellman i Sofia, i Nationalgalleriets gyldne sal. Her præsenteredes en oversættelse til bulgarsk af et udvalg på 18 epistler og 7 sange, de første fire epistler, nr.ene 8, 17, 23-25, 30, 36, 48, 59, 61, 71, 79, 81 og 82, og sangene 6, 7, 17, 19, 31, 35 og 41.

Professoren i skandinavistik ved universitetet i Sofia har skrevet en indledning, og to svenskkyndige har oversat og givet en poetisk bearbejdning. På bulgarsk hedder epistler og sange Poslanija i pesni.

I de fleste tilfælde vil man være enig med de bulgarske Bellmankendere i deres udvalg; epistel 8 Dörrarna öppna kan red. ikke mindes at have hørt eller sunget, epistel 61 hører hjemme i samme kategori; de øvrige, også af sangene synes undværlige. Hvem ville kunne undvære Opp, Amaryllis eller Gubben Noach?

Udgivelsen er endnu et skridt i retning

af at gøre et af svensk litteraturs mest betydningsfulde forfatterskaber tilgængeligt for mennesker der ikke har umiddelbar tilgang til svensk. Vi glæder os med søsterselskabet over at Bellman udkommer i endnu en sprogdragt, og at flere læsere har opdaget og kan opdage Bellmans altid lige nærværende poetiske univers.

H. C. Andersen igen

H.C. Andersen var fortrolig med Bellman, det er velkendt for dette blads læsere. Hans oversættelse af Bellmans vuggeviser har vi trykt og sunget, og vor tidligere mangeårige næstformand, dr. phil. Jens Kr. Andersen, har i *Bellman og de danske guldalderdigtere* 1996 givet en grundig kritik af Andersens version, ligesom han dér gennemgår de spor af Bellmanomtaler man dengang kunne finde i Andersens værker. Ligeledes vil man i redaktørens *Troldspejl og andre digte* (Forlaget Attika 2008) kunne finde villanellen *Vem känner gossen som i vattnet bor*, hvori der er lavet en venlig ment mildt overbærende kritik af eventyrdigterens ret fatale oversættelsesfejl.

Imidlertid har Johan de Mylius i 2005-udgaven af Andersens samlede digte fundet flere tekster frem end vi kendte ni år tidligere. I et digt, sendt til en ven i Portugal *der er fortrolig med dansk poesi* (skrev H.C.A.), finder vi Bellman omtalt; digtet hedder og udgør *Danske Poeter i Buket*. Heri omtales dramatikeren og revyforfatteren Erik Bøgh (1822-1899) som den der sender *en bellmansk hvidtjørn* til H.C. Andersens ven i syden.

Den kendte hr. Fortolkersen vil kunne få meget ud af hvidtjørnen som Bellmans kendemærke, det overlades ham; læseren bemærker kun at Bøgh er den eneste poet der i buketten får heftet et forbillede på sig. Det er velbegrundet i Bøghs eget forfatterskab. Dels anvendte han bellmanmelodier i vid udstrækning, dels skrev han noget af det bedste der indtil 1863 var skrevet om Bellman og senere om musikken i epistler og sange.

Det andet digt er en hyldest til ballerinaen Amalie Price – af den berømte kunstnerslægt. Titlen er *Ved en forestil-*

ling af frøken Amalie Price, og citeret lyder:

Balletten åbnede sit tryllerige.

Ved Bellmans fest sprang Ulla ungdomsglad,

og milde øjne så den unge pige –

(og, ja, det er de Mylius der har moderniseret retskrivningen). Frk. Price dansede i Bournonvilles ballet *Bellman*.

At finde og beskrive spor af Bellmanlæsning, Bellmansang og anden omgang med den svenske nationalskjald er en væsentlig opgave for Selskabet. Redaktøren ledte efter 1864-digte og gjorde disse fund.

Red.

Indhold:**Leder****Skærum Mølle og herregårdene****Par Bricoles Bellmandag****Skriftseriens bind 7 – præsentation****Ack, Libertas – Lars Wivallius –****en af Bellmans forgængere****Sophienholm****Bellman og Burns****Bellman i Tyskland****Bellman på bulgarsk****H.C. Andersen igen****Arrangementer:****Ack Libertas! Koncertkirken på Blå-
gårdsplads, Lørdag 27. september kl.
14.00****Fredmandagen, 18. nov. 2014 kl. 19****Bellmandagen den 4. februar 2015****Illustration:** forsiden Hanne Bonde:

skitse til FE 30 Till fader Movitz

Fotos: Alex Pedersen

SALG AF BØGER:**Skrifter udgivet af SBiD: Alle gratis for
medlemmer så længe oplag haves:****Jens Kr. Andersen: Bellman og de danske****guldalderdigtere****Søren Sørensen: Danske Bellmaniana****Torben Krogh m.fl.: Bellman og Danmark****M.Brøndsted: Nyere Bellman-studier m.m.****Bellman i Billed og Digt 2011 348 kr.****Lars Huldén & Jennie Nell: Carl Michael****Bellmans liv og værk****Hans Lundsteen: C. M. Bellmans salmer****Salg af CD og DVD****Erik Harbo m.fl.: Bellman i Kbh. Bymuseums****Havesal (udg. 2012) dvd specialpris 80 kr.****Nis Bank-Mikkelsen & Bellmanikvartetten (17****Selskabet Bellman i Danmark**

Formand: forfatteren Søren Sørensen

Næstformand: lektor, mag. art. Per Olsen

Sekretær: provst Hans Lundsteen

Kassemester: Alex Pedersen

Styrelsesmedlemmerne

Skuespilleren Jarl Forsman

Viceskoleinspektør Fritz Haack

Operasanger Erik Harbo

Cand.pæd.psyk. Eva Holbek

Gymnasielærer, mag. art. Randi Larsen

Billedhuggeren Karen Nordentoft

Tilknyttet styrelsen

Advokat Claus Arup

Ambassadesekretær Niklas Eriksson

Skuespilleren Nis Bank-Mikkelsen

Udgiver: Selskabet Bellman i Danmark,

adr.: c/o Ellekrogen 28, 2950 Vedbæk

www.bellman.dk

Redaktion: Fritz Haack, Hans Lundsteen,

Søren Sørensen (ansv.)

Layout og tryk: Erik Harbo

Redaktionsudvalg: Selskabets styrelse

*Eftertryk er velkomne mod kildeangivel-**se og honorar efter aftale*

ISSN 0909-7732

numre) 100 kr.

Erik Harbo: Bellman om kroer, kvinder og Ka-

rons båd (17 numre) 80 kr.

Bengt Ole Lindberg: Balladen om Ulla 80 kr.

Andre bøger:

Beiträge zu Bellman, Heft 1: 2001 50 kr.

I. Simonsson: Bellmans värld – 100 kr.

Søren Sørensen: Skoel bette pieger 50 kr.

Søren Sørensen: Sophienholmsonetter 30 kr.

Medlemspriser. Forsendelsesomkostnin-
ger betales af medlemmet.

Henvendelse til Ole Simonsen, Bringetoften 33

3500 Værløse. olesim@post.tele.dk tlf. 4497

6059